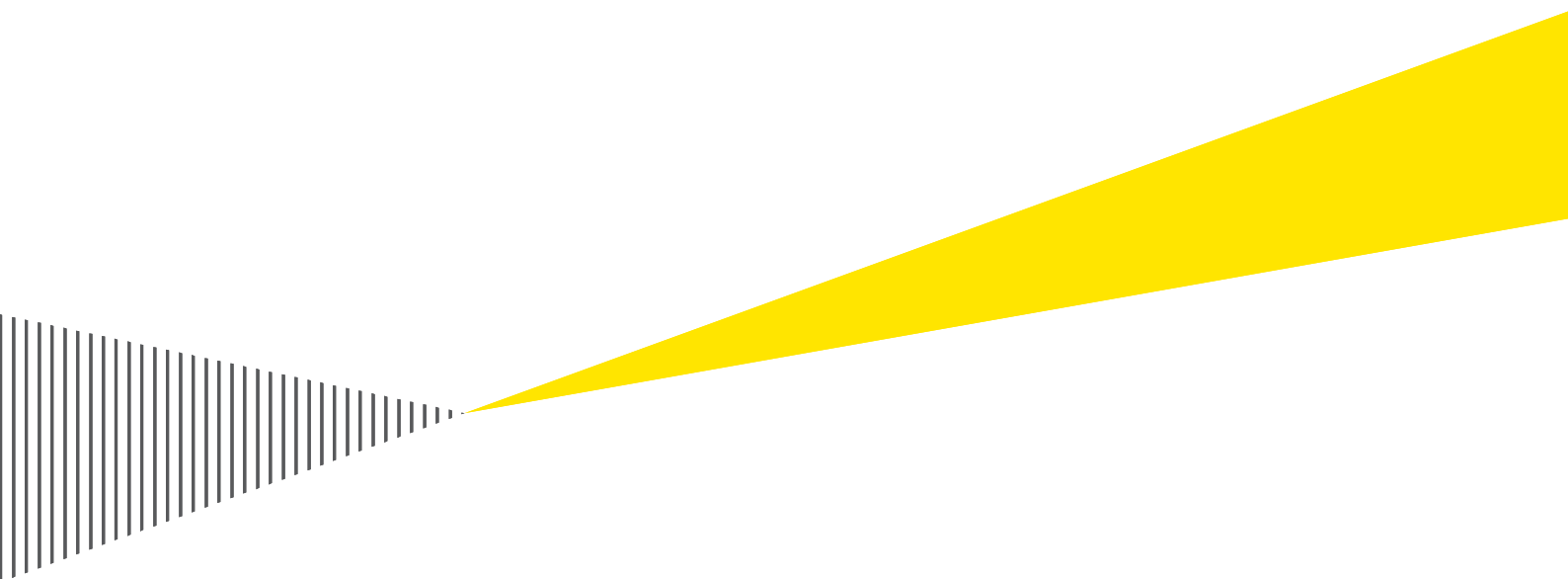

Revisionsrapport nr 2/2017
Genomförd på uppdrag av revisorerna
September 2017

Granskning av kommunens upphandlingsverksamhet

Upplands Väsby kommun

EY

Building a better
working world

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte och revisionsfrågor	3
1.3	Metod	3
1.4	Revisionskriterier	4
2	Resultat av genomförd granskning.....	4
2.1	Interna styrdokument – policy och riktlinjer för upphandling	4
2.2	Kommunens utvecklingsarbete	4
2.3	Avtalstrohet.....	6
2.4	Urval	7
2.5	Annonserade upphandlingar.....	8
2.6	Direktupphandlingar.....	9
2.7	Avrop från ramavtal av andra än kommunen	11
2.8	Undantag från LOU.....	11
3	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	12
4	Källförteckning	14

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Granskningar av upphandling 2011, 2013 och 2015 har påvisat brister i kommunens följsamhet till LOU.

Revisorerna har i sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att en ny granskning av upphandling ska ske med avseende på efterlevnad av LOU. EY har på uppdrag av revisorerna genomfört uppföljningen.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att kontrollera om upphandling skett enligt LOU samt om avtal upprättats i enlighet med gällande beslutsordning i kommunen. Viktiga frågor är därvid:

- Har tillräckliga åtgärder vidtagits med avseende på bristerna i tidigare upphandlingsgranskningar?
- Genomförs och dokumenteras annonserade upphandlingar enligt LOU och kommunens regelverk?
- Genomförs direktupphandlingar enligt LOUs och kommunens regelverk, inklusive LOUs dokumentationskrav för direktupphandlingar?
- Hur sker uppföljning av avtalstrohet?
- Hur kontrolleras att direktupphandlingsgränsen efterlevs?

1.3 Metod

Granskningen genomförs genom intervjuer, dokumentstudier och granskning av utvalda upphandlingar. Analys av leverantörsreskontran används för att välja ut 25 större inköp för granskning.

Genomförda direktupphandlingar

De inköp av de 25 utvalda som är direktupphandlingar granskas med avseende på om reglerna för direktupphandlingar efterlevs, med fokus på direktupphandlingsgränsen och dokumentationskravet för direktupphandlingar över 100 000 kr.

Genomförda annonserade upphandlingar

De annonserade upphandlingar som faller ut av stickprovet granskas mot LOU, policy och anvisningar. Följande dokument granskas för respektive upphandling:

- Förfrågningsunderlag
- Anbudsöppningsprotokoll
- Anbudsutvärdering
- Eventuell övrig relevant dokumentation av upphandlingen
- Utvärdering av genomförd upphandling
- Avtal och avtalstecknande.

Intervjuer

Rutinerna för inköp/upphandlingar med betoning på genomförda och planerade förändringar har varit den främsta utgångspunkten vid intervjuerna. Resultatet från granskningen av de utvalda inköpen har följts upp med upphandlingsenheten.

Granskningen har omfattat intervjuer med upphandlingschef, upphandlare och ekonomichef.

Relevanta policys, rutinbeskrivningar med flera dokument har analyserats i samband med intervjuerna.

Rapporten har faktagranskats av upphandlingsenheten samt ekonomichef.

1.4 Revisionskriterier

- ▶ Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
- ▶ Policy och riktlinjer för upphandling i Upplands Väsby kommun

2 Resultat av genomförd granskning

2.1 Interna styrdokument – policy och riktlinjer för upphandling

Upplands Väsby kommun har policy och riktlinjer för upphandling. En uppdaterad version av policyn antogs av kommunfullmäktige den 12 december 2016. Upphandlingspolicyn har anpassats till hållbar upphandling och förtydliganden har gjorts kring vad som ligger i begreppet grundläggande principer för offentlig upphandling.

Uppdaterade riktlinjer antogs av kommunstyrelsen 28 november 2016. Ändringarna innebar i korthet att:

- ▶ gränsen för direktupphandling höjts från 505 800 kronor till 534 980 kronor
- ▶ gränsen höjs från 50 000 kronor till 100 000 kronor för när man i direktupphandling måste fråga tre leverantörer, dokumentera, ha skriftliga anbud och förfrågningar. Detta för att minska den administrativa bördan på kontoren
- ▶ Hållbar upphandling har lyfts fram
- ▶ Upphandling ska ske i enlighet med det måltidspolitiska programmet
- ▶ Skrivningen om behandling av personuppgifter förstärks
- ▶ Hantering av onormalt låga anbud
- ▶ Barnperspektivet har lyfts fram
- ▶ Vikten av att följa kommunens policy om mutor och bestickning har lyfts fram

Enligt intervjuade vid upphandlingsenheten ska riktlinjerna revideras igen, troligtvis i september. Detta ska ske till följd av anpassningar till lagändringar samt mer omfattande skrivningar kring socialt ansvarstagande.

Ett arbete pågår med att ta fram och fastställa en upphandlingsplan för att kunna prioritera upphandlingsuppdragen efter relevans och risk på upphandlingsenheten, enligt intervjuade.

Kommentarer

Vi har inga synpunkter eller kommentarer till följd av granskningen.

2.2 Kommunens utvecklingsarbete

Sedan den uppföljande granskningen 2015 har upphandlingsenheten förstärkts med två personer och en upphandlingschef har tillsatts. Upphandlingsenheten har även övertagit ansvaret för AB Väsbyhems upphandlingar och blivit en koncernupphandlingsenhet.

I den föregående uppföljningsgranskningen (2015) lämnades följande rekommendationer:

- ▶ Upphandlingsenheten bör konsulteras innan direktupphandling av synnerliga skäl genomförs. Skälen bör dokumenteras och finnas samlat vid inköpsenheten.
- ▶ Informationsarbetet med att förklara upphandlingars syfte och konsekvenser av att avvika från upphandlingsrutiner bör fördjupas.
- ▶ Att uppföljning av regelefterlevnad och avtalstrohet prioriteras.
- ▶ Ett sanktionssystem vid otillåtna direktupphandlingar bör övervägas.
- ▶ Ramavtal bör upphandlas inom fler områden, främst avseende bemanningstjänster.
- ▶ Att ansvariga tillser att dokumentationen avseende inköp dokumenteras enligt förvaltningslagen och kommunens riktlinjer för upphandling.

Intervjuade vid upphandlingsenheten anser att det numer är sällsynt att verksamheterna kringgår upphandlingsenheten vid direktupphandling av synnerliga skäl. Tidigare var verksamheterna mer benägna att leta efter undantag för att få direktupphandla själva. Det finns ett antal leverantörer som är kommunens enda alternativ inom sitt område. Vid inköp från dessa leverantörer är det av stor vikt att dokumentera korrekt. I vårt stickprov under 2.6 Direktupphandlingar har vi, när det gäller dokumentation av större direktupphandlingar, noterat att kommunens och LOUs krav på dokumentation inte har fått tillräckligt genomslag.

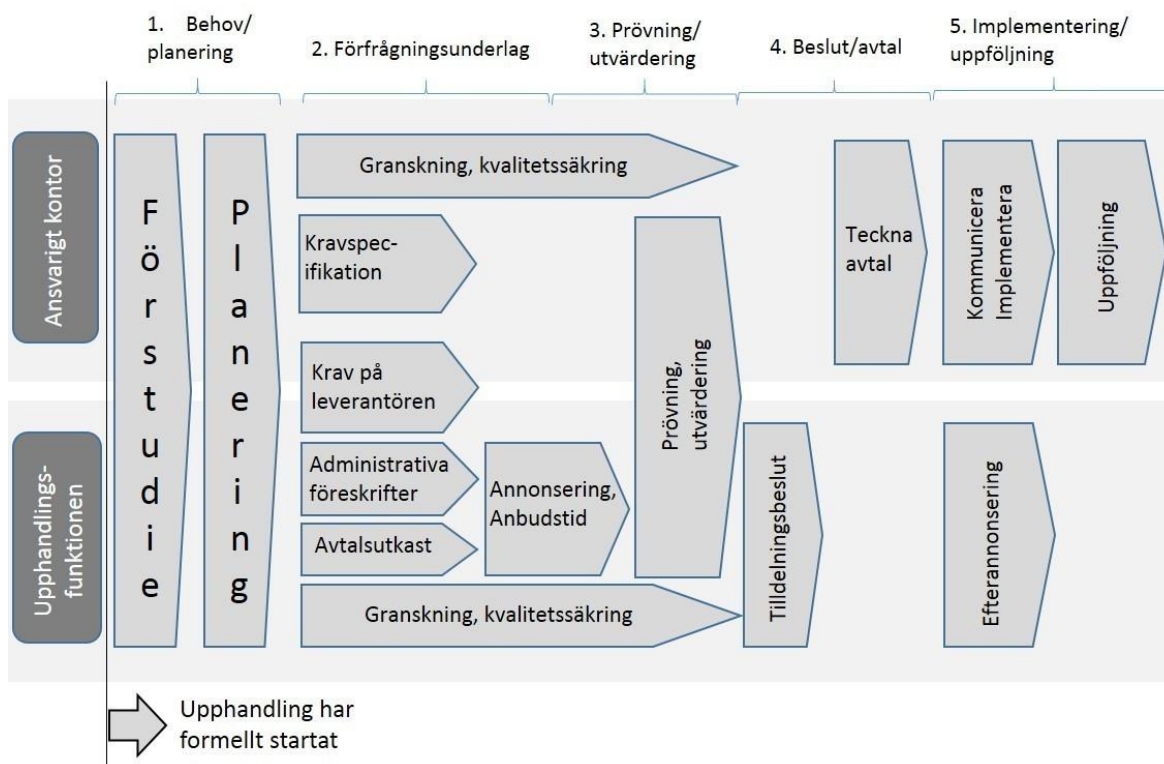
Informationsarbetet med att förklara upphandlingars syfte och konsekvenser av att avvika från upphandlingsrutiner har hanterats genom att en upphandlingsgrupp startats. Även rekommendationen om att ansvariga tillser att dokumentation avseende inköp dokumenteras enligt förvaltningslagen och kommunens riktlinjer för upphandling har hanterats genom upphandlingsgruppen. I gruppen ingår enhetschefer och andra som identifierats som intressanta eller i behov av information kring upphandling och inköp. Intranätet - Insidan - används för att sprida information till gruppens medlemmar som sedan har i uppdrag att återrapportera informationen till sina medarbetare. På intranätet finns även kommunens policy för upphandling, riktlinjer för upphandling samt mallar och verktyg.

Upphandlingsenheten har nyligen bytt upphandlingssystem från TendSign till Kommers Annon. Upphandlingsenheten arbetar med att publicera mallar för direktupphandling i det nya upphandlingssystemet.

Något sanktionssystem vid otillåtna direktupphandlingar har inte införts då det inte finns något stöd för ett sådant system.

Upphandlingsenheten informerar, enligt intervjuade vid upphandlingsenheten, verksamheterna om fördelarna med att upphandla ramavtal och att göra det i tid. Enligt upphandlingsenheten har beställarna i kommunens verksamheter också börjat ta till sig detta och ramavtal finns nu på fler områden än tidigare.

I föregående uppföljande granskning framgick att en extern konsult anlits för att komma tillrätta med vissa otydligheter i rollfördelningen vid upphandling och uppföljning. Beslut om rapporten hade då fattats i kommunledningen. Den arbetsplan (se bild nedan) som rapporten innehöll har sedan dess implementerats på flera av kommunens kontor, av tidsskäl har dock alla ännu inte hunnit implementera arbetsplanen. Arbetsplanen klagör enligt upphandlingsenheten de otydligheter som tidigare funnits i rollfördelningen.

Av den uppföljande granskningen 2015 framgick att ett arbete inletts avseende skrivningar om avtal och avtalstrohet i kommunens riskkontrollprogram för att samtliga enheter skulle förbättra kontrollen av sin avtalstrohet. Ekonomidirektören lyfter fram att kommunen sedan dess arbetat med att utveckla ett systematiskt arbetssätt genom kommunövergripande riskkontroller samt en tydligare koppling till risk- och konsekvensanalyser i nämndernas egna riskkontroller. Enligt ekonomidirektören finns dock potential att förbättra arbetet kring hur kommunens verksamheter ska agera när avtal inte följs. Att koppla riskkontrollprogrammet tydligare till bokslutsprocessen för att ge en större tyngd till åiterrapporteringen lyfts också fram som en förbättringsåtgärd. En verksamhetscontroller har nyligen anställts för att stärka upp det arbetet.

Kommentarer

Åtgärder har vidtagits inom samtliga områden där rekommendationer lämnats i föregående granskning, utom avseende sanktioner vid otillåtna direktupphandlingar. Det är positivt att åtgärder vidtagits i så stor omfattning. Samtidigt rör förbättringarna områden som inte blir "färdiga" genom åtgärderna utan bör vara föremål för en kontinuerlig fortsatt utveckling.

2.3 Avtalstrohet

Enligt intervjuade vid upphandlingsenheten är det kontorens uppgift att följa upp sin avtalstrohet och avtalsefterlevnad. Vissa kontor, exempelvis kontoret för samhällsbyggnad, har egna controllers som gör uppföljningar och stickprovskontroller för att mäta avtalstrohet. Andra kontor frågar upphandlingsenheten om hjälp med att mäta avtalstrohet, ansvaret för uppföljningen ligger dock alltid på de enskilda kontoren och verksamhetscheferna. Det är även verksamhetschefens uppdrag att säkerställa att medarbetarna beställer från ingångna avtal.

Verksamhetscheferna kan se procentuell avtalstrohet för sitt kontor i programmet QlikView. QlikView är kopplat till kommunens ekonomisystem Raindance, där

kommunens avtal finns, och är således alltid uppdaterat. Det görs emellertid ingen samlad uppföljning av avtalstrohet på kommunnivå. Upphandlingsenheten rapporterar inte heller data kring upphandling till någon nämnd.

Upphandlingsenheten medverkar i samtliga annonserade upphandlingar. Vid upphandlingar under direktupphandlingsgränsen tillåts dock kontoren att handla upp själva. Enligt ekonomidirektören ska kommunen införa ett e-handelsystem för att effektivisera upphandlingsverksamheten och förebygga att personalen handlar utanför avtalen. Ett pilotprojekt som drivs tillsammans med Kommers ska pågå fram till december 2017 och är fortfarande i sin linda. E-handelssystemet ska testas under perioden september-december och en slutrapport ska vara färdig den 13 december.

Kommentarer

Med QlikView har kommunen ett bra verktyg för att göra analyser av avtalstrohet och analyser av exempelvis inköps- och leverantörsmonster. Användningen av QlikView lär kunna utvecklas för ytterligare och förfinade analyser. Vilken information som idag finns och vilken information som skulle behövas för sådana utvecklade analyser har inte analyserats och är därmed oklart idag.

Med QlikView finns det goda förutsättningar att ta fram underlag för analyser i efterhand av exempelvis avtalstrohet. Sådana analyser ger bra information för att vidta åtgärder. Med ett e-handelssystem skulle därutöver möjligheterna att förebygga olika fel vid inköp väsentligt kunna förbättras.

2.4 Urval

Vi har, med stöd av analys av inköpsstatistik per leverantör, genomfört en granskning av kommunens upphandlingsrutiner. Vi har gjort ett urval av leverantörsfakturer i syfte att bedöma följsamhet till LOU och kommunens upphandlingspolicy etc. Totalt har inköp från 25 leverantörer följts upp.

Urvalet baseras på fakturerade belopp från leverantörer under granskningsperioden.

Leverantör	Totalt belopp
Fazer Amica AB	34 481 447
Stenvalvet 240 Väsby Vilunda AB	12 897 200
Noccon AB	12 011 241
SVEAB	11 594 001
DAB Group AB	7 541 780
Dustin AB	5 298 428
Kronan konsult AB	2 078 512
Atea Sverige AB	1 539 108
Markona AB	1 388 998
Cramo Instant AB	1 301 570
Form o Miljö Sweden AB	1 201 498
PRAKTISKA Sverige AB	1 186 335
Cartesia GIS AB	1 008 256
WSP Sverige AB	940 198
Susanna Sandström, Psykolog	918 000

Sweco Pavement Consultants AB	870 370
Byggnadsfirman Viktor Hanson AB	828 308
Johan Lundberg AB	790 753
E.L.E Arkitekter AB	758 527
Nordisk Trädflytt AB	690 000
Punctum Lås & Larm AB	674 867
Adecco Sweden AB	655 134
Jordnära Växa AB	629 221
Kunjani Consulting AB	592 375
Malus Landskap o Markutrustn AB	474 298

2.5 Annonserade upphandlingar

För de 25 utvalda fakturorna har nio inköp skett genom annonserade upphandlingar där Upplands Väsby kommun varit en upphandlande part. Därutöver har kommunen gjort avrop från fyra ramavtal som upphandlats av andra i särskild ordning. Dessa fyra redovisas nedan under 2.7 Avrop på ramavtal.

Följande underlag har begärts in för de annonserade upphandlingarna:

- Förfrågningsunderlag
- Anbudsöppningsprotokoll
- Anbudsutvärdering
- Eventuell övrig dokumentation av upphandlingen (som är relevant för granskningen)
- Avtal och avtalstecknande.

Följande annonserade upphandlingar har granskats:

- ▶ Fazer Amica AB - Kost- och måltidsverksamhet upphandlad genom förenklat förfarande enligt LOU.
- ▶ Noccon AB – nybyggnation av LSS-boende. Förenklat förfarande eftersom upphandlingen är under tröskelvärdet för entreprenader.
- ▶ SVEAB - generalentreprenad, förenklat förfarande eftersom upphandlingen är under tröskelvärdet för entreprenader.
- ▶ DAB Group AB – generalentreprenad, förenklat förfarande eftersom upphandlingen är under tröskelvärdet för entreprenader.
- ▶ Markona AB - generalentreprenad, förenklat förfarande eftersom upphandlingen är under tröskelvärdet för entreprenader. Avrop från ramavtalet sker efter rangordning upp till 1 mkr. Därutöver sker tilldelning efter förnyad konkurrensutsättning. Markona är nummer 3 i rangordningen. Ingen dokumentation har presenterats som visar hur Markonas tilldelning av uppdraget skett.
- ▶ Cartesia GIS AB – upphandlingen genomfördes med öppet förfarande enligt LOU.

- ▶ WSP Sverige AB – tekniska konsulttjänster upphandlade genom öppet förfarande enligt LOU. Avrop av enskilda konsultuppdrag enligt rangordningsprincipen, upp till 240 000 kr, och förnyad konkurrensutsättning däröver.
- ▶ Susanna Sandström – upphandling av skolpsykologer (B-tjänst) genom förenklad upphandling enligt LOU.
- ▶ Punctum Lås & Larm AB – upphandling av låsmästeritjänster genom förenklat förfarande enligt LOU.

Kommentarer

Vi har inga synpunkter eller kommentarer på upphandlingarna.

För en tillfyllest dokumentation av inköp från ramavtal krävs även att avropen dokumenteras. Det har inte presenterats dokumentation som visar på vilka grunder Markona, som nummer tre i rangordningen på ramavtalet, har avropats.

Efter påpekandet i föregående granskning om att endast en person skrivit under anbudsöppningsprotokollen har upphandlingsenheten ändrat sina rutiner till att två personer skriver under anbudsöppningsprotokollen. De granskade upphandlingarna visar att ändringen har trätt i kraft.

2.6 Direktupphandlingar

I detta avsnitt redovisas samtliga inköp i urvalet som inte är annonserade upphandlingar genomförda av kommunen eller annan eller inköp som inte följer av upphandlingslagstiftningen.

Upphandlingsenheten har för att hjälpa verksamheterna tagit fram en blankett för att dokumentera direktupphandlingar som överstiger ett värde av 100 000 kr. Dokumentationsblanketten är knuten till blankett för delegationsbeslut för att säkerställa att båda blanketterna fylls i. Kommunens riktlinjer säger att om inköpet beräknas hamna över 100 000 kr så ska det även skrivas ett delegationsbeslut. Denna gräns höjdes från 50 000 kronor till 100 000 kronor i senaste revideringen av riktlinjer för upphandling i Upplands Väsby kommun¹. Vid summor över 100 000 kr ska verksamheterna även i direktupphandling fråga tre leverantörer, dokumentera samt ha skriftliga anbud och förfrågningar.

Inköp genom direktupphandling har skett från Sweco Pavement Consultants AB till ett belopp om 870 370 kr under 2016. Av direktupphandlingens dokumentation ges följande motiv "Eftersom det inte finns någon annan leverantör än Sweco Pavement Consultants AB (verktyget RoSy) som uppfyller de krav som kommunen ställer så vill kommunen beställa tjänsten direkt av angiven leverantör efter genomförande av en frivillig förhandsinsyn. Ett publicerat meddelande om frivillig förhandsinsyn får användas när upphandlande myndighet på goda grunder bedömer att den har rätt att göra inköp utan annonserad upphandling".

Johan Lundberg AB har direktupphandlats, om 790 753 kr, med det dokumenterade motivet att VA-enheten efter att ha undersökt marknaden konstaterat att endast detta bolag kunde erbjuda konsulttjänster med mångårig kompetens inom schaktfria tekniker som innebär utredning och projektering av avancerad borrhning i både jord och berg.

¹ antogs av kommunstyrelsen 28 november 2016

Kunjani Consulting AB har direktupphandlats för tiden 2016-08-01 till 2018-08-01 med möjlighet till förlängning 1+1 år. Kontraktsvärde ca 800 000 kr/år. Direktupphandlingen har dokumenterats enligt kommunens regler för direktupphandlingar över 100 000 kr. Motivet till direktupphandlingen beskrivs på följande sätt i dokumentationen "Eftersom det råder brist på läkare och speciellt barnläkare lyckades vi ej anställa någon själva utan har då valt att gå via egna företag för att kunna få vår läkartjänst bemannad". Enligt kommunen blev man tvungna att snabbt ta in ett företag och Kunjani hade bra pris och rätt kompetens, när man jämfört med andra företag.

Inköp för 2 078 512 kr har skett från Kronan konsult AB, med motivet att ett behov av socionomkonsulter uppstått akut efter flyktingkrisen. Ingen dokumentation har presenterats vid granskningen med avseende på att inköpen överstiger både direktupphandlingsgränsen och gränsen för dokumentation av direktupphandling. Enligt uppgift har upphandling nu skett för området.

Inköp för 690 000 kr har skett från Nordisk Trädflytt AB, med motivet att Nordisk Trädflytt är de enda som finns på marknaden som kan flytta träd. Enligt uppgift gjordes en marknadsundersökning. Ingen dokumentation har presenterats vid granskningen trots att inköpen överstiger både direktupphandlingsgränsen och gränsen för dokumentation av direktupphandling.

Inköp för 474 298 kr har skett från Malus Landskap o Markustrustn AB, med motivet "Anledningen att vi har köpt armaturer av Malus Landskap är att dom har ställt upp på att tillverka den andra generationen Optimuslampor...". Sammantaget understiger inköpen direktupphandlingsgränsen, men en faktura överstiger LOUs och kommunens gräns för dokumentation av direktupphandling. Någon sådan dokumentation har inte upprättats för inköpet.

Adecco Sweden AB har direktupphandlats avseende bemanningstjänster. Under 2016 har 26 fakturor inkommit till ett sammanlagt värde på 655 134 kr, vilket är över den dåvarande direktupphandlingsgränsen på 505 800 kr. När det gäller bemanningstjänster, som Adeccos, har kommunen inget (ram)avtal. Enligt uppgift pågår en upphandling gällande bemanning av socionomer och en upphandling gällande bemanning av lärare/skolpersonal.

Jordnära Växa AB är ett HVB-företag, som kan anlitas akut om något annat lämpligt företag inte finns. Inköp av HVB-hem är komplext eftersom upphandlingslagstiftningen och socialtjänstlagen ställer olika krav. Enligt socialtjänstlagen ska beställaren vid placering ta hänsyn till individens specifika behov, samt vårdnadshavarens och individens önskemål. Anlitandet av Jordnära Växa AB har, enligt uppgift, skett genom en sökning efter en lämplig plats gjord av socialhandläggare och inte genom annonserad upphandling. Dokumentation kring placeringar innehåller personuppgifter och är sannolikt sekretessbelagd.

Under 2016 har 21 fakturor på totalt 758 527 kr inkommit från E.L.E Arkitekter AB. Kommunen har avtal med leverantörer inom området, men E.L.E Arkitekter AB är inte en av dem. Personen som gjorde inköpet är, enligt uppgift, inte längre kvar i kommunen och dokumentation saknas avseende inköpen.

Kommentarer

I den föregående granskningen iakttog vi att då nyligen framtagna blankett/mall samt instruktion för direktupphandlingar hade börjat tillämpas vid direktupphandlingar. Vår bedömning är nu liksom då att vid tillämpning av blankett/mall och instruktion ger det en tillfyllest dokumentation av direktupphandlingar.

När det gäller dokumentation av större direktupphandlingar noterar vi att kommunens och LOUs krav på dokumentation inte har fått tillräckligt genomslag. I några fall har tydliga motiv dokumenterats till varför direktupphandlingar över direktupphandlingsgränsen genomförts. I andra fall har förklaringar och motiv till direktupphandlingarna getts under granskningen. Förklaringar som, om de dokumenterats, skulle ha kunnat styrka att det skett tillåtna direktupphandlingar. I ett fall medför den fullständiga bristen av dokumentation och förklaringar att det inte kan bedömas om avvikelser från att använda tillgängligt ramavtal innebär att direktupphandlingen varit otillåten eller inte.

De motiv till direktupphandlingar över direktupphandlingsgränsen som dokumenterats har förbättrats och gjorts tydligare än tidigare. Eftersom det ställs höga krav för att få direktupphandla över gränsen räcker det inte att bara hänvisa till tidsbrist, vilket var vanligare tidigare.

Kommunen har upphandlat avtal inom vissa områden och därmed minskat risken för otillåtna direktupphandlingar. Samtidigt konstaterar vi i likhet med föregående granskning att inom andra områden, främst bemanningstjänster, finns inga upphandlade avtal och därmed kvarstår risken att kommunen även fortsättningsvis genomför otillåtna direktupphandlingar. Som framgår ovan genomförs för närvarande upphandlingar inom bemanningsområdet.

2.7 Avrop från ramavtal av andra än kommunen

Fakturorna från både Dustin AB och Atea Sverige AB avser avrop från SKL Kommentus ramavtal "Programvaror och Programvaror som molntjänst 2014". Upplands Väsby kommun har rätt att avropa från ramavtalet och kommunen har genomfört en förnyad konkurrensutsättning i enlighet med ramavtalet.

Fakturan från Cramo Instant AB avser avrop från SKL-avtal - Förhyrning av lokaler 2014. Tilldelning har skett genom förnyad konkurrensutsättning.

Avrop från Form o Miljö Sweden AB har skett från SKLs ramavtal Möbler 2013. Tilldelning har skett genom förnyad konkurrensutsättning.

Kommentarer

Vi har inga synpunkter eller kommentarer till följd av granskningen.

2.8 Undantag från LOU

Det behöver inte vara en upphandling enligt LOU (LUF eller LOV) som ligger bakom en leverantörsfaktura. I detta avsnitt av rapporten beskrivs de delar i stickprovet som inte omfattas av upphandlingslagstiftning.

Fakturorna gällande Stenvalvet 240 Väsby Vilunda AB – 6 stycken fakturor totalt 12 897 200 kr - avser hyra av lokaler och omfattas därmed inte av LOU.

PRAKTISKA Sverige AB (1 186 335 kr) är en gymnasieskola och omfattas inte av LOU.

Inköp från Byggfirma Victor Hansson - 1 faktura om 828 308 kr - gäller ett markanvisningsavtal, vilket inte omfattas av LOU.

Kommentarer

Vi har inga synpunkter eller kommentarer till följd av granskningen.

3 Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att åtgärder vidtagits inom samtliga områden där vi noterade brister vid den föregående granskningen. Samtidigt är det viktigt att framhålla att inga områden är "färdiga" – det bör ske vidareutveckling i olika former inom samtliga områden, vilket vi noterar också sker.

Roller och ansvar i inköps-/upphandlingsprocessen har förtydligats. Den interna kontrollen har stärkts genom det risk- och internkontrollarbete som sker både kommunövergripande och på de olika kontoren samt genom att vissa kontor har controllers som gör kontroller och uppföljningar av avtalstrohet.

Kommunen har idag rutiner och hjälpmedel som skapar förutsättningar för att genomföra korrekta upphandlingar. Den främsta förbättringen avser hur dokumentation av större direktupphandlingar ska ske.

I likhet med föregående granskning konstaterar vi att annonserade upphandlingar genomförs i allt väsentligt på ett bra sätt. Den tidigare påtalade bristen angående underskrifter av anbudsöppningsprotokoll är nu åtgärdad.

Som framgår av det granskade stickprovet finns det ett antal brister i dokumentationen av främst större direktupphandlingar, vilket indikerar att kommunens regler och informationen om dem inte fått fullt genomslag. Främst gäller det avsaknad av dokumenterat motiv till direktupphandlingar över direktupphandlingsgränsen.

En direktupphandling avseende bemanningstjänster har skett över direktupphandlingsgränsen. I likhet med föregående granskning noteras behovet av ramavtal för främst bemanningstjänster. Enligt uppgift pågår ett par sådana upphandlingar för närvarande. Med en större användning av ramavtal borde både regelefterlevnaden och effektiviteten i upphandlingsverksamheten öka.

Där det finns avtal visar kommunens analyser en hög avtalstrohet. I ett fall visar dock stickprovet att det skett direktupphandling utanför upphandlat avtal. Om det funnits giltiga skäl för detta kan inte bedömas på grund av att det saknas dokumentation av direktupphandlingen.

Med rutiner och hjälpmedlen i stor utsträckning på plats är det viktigt att fokusera på information, förankring och uppföljning för att förbättra inköpsverksamheten där det fortfarande finns svagheter. Här bör ett stort ansvar ligga på de högre cheferna att vara kulturbärare och att gå ut och tala om för medarbetarna att det är viktigt att följa upphandlingsreglerna och ha hög avtalstrohet.

Den förbättrade personalsituationen på upphandlingsenheten borde kunna bidra till att mer resurser läggs på både att genomföra ytterligare ramavtalsupphandlingar och ökat informations- och förankringsarbete.

Den enskilt största insatsen för att ytterligare förbättra effektiviteten i upphandlingarna och öka regel- och avtalsefterlevnaden är att införa ett e-handelssystem, vilket enligt uppgift är planerat.

Granskningen föranleder att vi rekommenderar kommunstyrelsen att prioritera fortsatt arbete med att:

- ▶ Införa ett e-handelssystem
- ▶ Upphandla fler ramavtal
- ▶ Högre chefer och upphandlingsenheten ökar informations- och förankringsarbetet för att öka effektiviteten och regelefterlevnaden i inköps-/upphandlingsprocessen

- ▶ Vidareutveckla den interna kontrollen avseende inköps-/upphandlingsprocessen, exempelvis genom att kontrollera avtalstrohet genom stickprov och/eller att avtal löpande väljs ut (t ex ett avtal i månaden) för kontroll av efterlevnad.

Stockholm den 5 september 2017

Curt Öberg
Executive director

Jakob Hallén
Verksamhetsrevisor

4 Källförteckning

Blankett för dokumentation av direktupphandlingar – Upplands Väsby kommun

Delegationsbeslut för direktupphandling enligt delegation – Upplands Väsby kommun

Policy för upphandling i Upplands Väsby kommun – reviderad av kommunfullmäktige
2014-05-19

Riktlinjer för upphandling i Upplands Väsby kommun – reviderad av kommunstyrelsen
2016-11-07

Dokumentation avseende inköp/upphandling för de 25 utvalda leverantörerna.